

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:
16/182-18

Vår dato:
21.02.2017

Universitets- og høgskolerådets innspill til organiseringsprosjektets modeller og prosess

Universitets- og høgskolerådet (UHR) viser til brev datert 30. januar og vedlagt notat om ny «organisering av kunnskapssektoren fra organiseringsprosjektet», samt presentasjonene i UHRs administrasjonsutvalg 8. februar, styremøte 10. februar 2017 og seminar for berørte enheter 15. februar 2017. UHR takker for at KD gjennomfører åpne prosesser, som gir sektoren muligheter til å gi innspill til de ulike forslagene som fremmes.

Notatet som Kunnskapsdepartementet nå ber om tilbakemelding på, er på et overordnet nivå. Det er mye fokus på organisering og lite på innholdet. Modellen som ble lagt frem på seminaret med fokus på oppgavene, ikke bare virksomhetene, bidro i riktig retning, men vi savner mer omtale av formålet med og kvaliteten på tjenestene i forbindelse med forslagene til organisering. Det er derfor vanskelig for sektoren å gi konkrete innspill.

Det innebærer også at UHR mener at det vil være utfordrende å treffe beslutninger på bakgrunn av notatet på et overordnet politisk nivå. UHR er opptatt av at forslagene som legges fram for politisk behandling beskriver hvordan forslag til endringer skal bidra til bedre kvalitet på kjerneaktivitetene til UH-institusjonene, utdanning, forskning og formidling, i tillegg til politiske målsetninger.

UHR ser at Kunnskapsdepartementet har et betydelig behov for å samordne og koordinere en mangfoldig kunnskapssektor. Et gjennomgående prinsipp bør være organisatoriske skiller mellom tilsyn/kontroll og tjenester/utviklingsoppgaver. Det er også vesentlig for kvaliteten på tjenestene at det sikres gode systemer for brukerinvolvering i de nye organisasjonene.

Etatsstyringen med universiteter og høyskoler

I prosjektnotatet skriver KD at et viktig hensyn som ligger til grunn for arbeidet er å rendyrke departementet i sterkere grad som sekretariat for politisk ledelse. Dette var også en sentral tilråding i Gjødremutvalgets rapport. Konsekvensen vil være at en rekke oppgaver må delegeres fra Kunnskapsdepartementet til et nytt forvaltningsorgan:

Hvilke oppgaver som bør flyttes, vil kunne være avhengig av hvilken organisering som velges for oppgavene for øvrig. Det bør finnes et tilstrekkelig robust organ med riktig faglig kompetanse og en sammenhengende oppgaveportefølje som kan overta disse oppgavene.

(KD-notatet datert 30. januar 2017, s. 21.)

Gjedremutvalget foreslo at etatsstyringen med universiteter og høyskoler kunne overføres til et forvaltningsorgan. I prosjektnotatet nevnes det ikke eksempler på oppgaver som kan overflyttes fra Kunnskapsdepartementet til et underliggende organ. Fra UHRs side vil vi understreke at departementet fortsatt bør utøve sin styring overfor institusjonene direkte, uavhengig av hvilken organisasjonsmodell som besluttes. Delegering av etatsstyringen til et forvaltningsorgan vil gi større avstand mellom institusjonene og politisk ledelse. Dette representerer en risiko for et svekket politisk ansvar og mindre samsvar mellom mål, samfunnsoppdrag og finansiering. UH-sektorens samfunnsoppdrag er svært bredt sammensatt og har stor samfunnsmessig betydning. Bredden i dette samfunnsoppdraget ivaretas best gjennom en tett dialog mellom institusjonenes styrer og departementet, innenfor rammen av institusjonenes faglige autonomi.

IKT-området

Forslagene fra Kunnskapsdepartementets IKT-strategiske utvalg harmonerer ikke med forslagene som organiseringsprosjektet legger fram. UHR forstår at statsrådets ansvar for forvaltningen av IKT-området må ivaretas, og at denne forvaltningen må utøves i en organisasjonsform som sikrer Kunnskapsdepartementet kontroll. Samtidig ser vi at suksessene som er innenfor IKT-området i UH-sektoren, i stor grad har vært initiert av sektoren selv. Det er viktig med en organisasjonsform som ivaretar Kunnskapsdepartementets forvaltningsmessige ansvar, men samtidig gir nødvendig brukerstyring og ansvarliggjøring av UH-institusjonene. Vi viser i den sammenheng til IKT-utvalgets forslag til organisering, der det foreslås at sektoren gis en premissgiverrolle.

Modellen med en tverrgående IKT-organisering er vagt beskrevet og begrunnet. UHR er opptatt av at IKT griper inn i alle deler av virksomhetene, og kan ikke forstås og løses uavhengig av kjerneoppgavene til UH-institusjonene. Etablering av ett fellesorgan for grunn-, videregående opplæring og UH-sektoren, vil være en krevende organisasjonsform, og UHR ser en fare for at behovene til høyere utdanningsinstitusjoner vil bli marginalisert. Konsekvensen kan bli at UH-sektoren finner sine egne løsninger på dette området.

Modellforslagene

UHR vurderer Modell 1 som lite hensiktsmessig sett fra UH-institusjonene. For å få en effektiv bruk av ressursene må tjenestene være brukerstyrte, tilgjengelige og profesjonelle. Modell 1 inneholder både forvaltningsoppgaver for KD, kvalitetssikrende tjenester, kontrollaspekt og forvaltningsoppgaver/tjenester for institusjonene. UHR mener dette virker som en byråkratiserende og ineffektiv modell, der de oppgavene som skal løses for sektoren fort kan bli utydelige og mindre tilgjengelige. Igjen ser UHR en fare for at UH-institusjonene vil velge andre løsninger.

I modell 2-4 er det foreslått ett forvaltningsorgan med oppgaver for institusjonene. UHR mener at organiseringen av dette forvaltningsorganet må gjøres på en slik måte at det skilles mellom forvaltningsoppgaver for institusjonene og tjenester i egenregi. Det kan ikke være slik at egenregitjenestene skal styre forvaltningen av IKT-strategien og IKT-politikken. UHR viser igjen til IKT-strategiutvalgets innstilling og vil understreke viktigheten av brukermedvirkning og sektorstyring for at dette skal bli målrettet og effektivt. En mulig løsning er å dele dette forvaltningsorganet i to: Forvaltning og Egenregitjenester.

UHR har forståelse for at det er behov for et AS som eventuelt har tilgang på ekstern kapital for å ivareta utviklingen av kapitalkrevende infrastruktur. Det forutsettes at det går nøyte gjennom oppgavene som skal ligge her. UHR stiller spørsmålsteget ved behovet for at

tjenester som Norsk senter for forskningsdata (NSD) i dag utfører for institusjonene, for eksempel personvernombud, skal utføres i et AS, og etterlyser en grundig beskrivelse av detaljene rundt dette.

I modell 2-4 er det videre foreslått ett, to eller tre organer som skal utføre oppgaver for departementet. Prinsipielt vil UHR påpeke at det er viktig å holde et klart skille mellom tilsyn/kontroll og rådgivningstjenester, og at organiseringen må være tydelig på dette skillet. I meld. st. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* foreslås det å etablere nasjonale konkurransearenaer for kvalitet i utdanning. UHR er positive til dette, og foreslår at etablerte ordninger som for eksempel senter for fremragende utdanning (SFU) kan videreutvikles og utvides. Denne og andre tilskuddsordninger bør samles og forvaltes av et annet forvaltningsorgan enn det som driver tilsyn med kvaliteten i utdanningene.

Brukermedvirkning

Kunnskapsdepartementet har hatt løpende kontakt med de berørte virksomhetene, og UHR vil gi departementet honnør for dette. På det stadiet i prosessen som arbeidet nå er i, er det nødvendig å få en sterkere brukermedvirkning fra UH-institusjonene for å finne de beste løsningene. UHR er derfor tilfreds med at representanter fra UH-institusjonene, som er de viktigste brukerne av tjenestene, inviteres til seminar 28. februar 2017.

UHR forstår det slik at prosessen etter dette lukkes for videre innspill, men forventer at berørte parter vil konsulteres i forbindelse med endringer som berører den enkelte virksomhet. UHR mener også at det er viktig at UH-institusjonene konsulteres i løsningsutformingen.

Vennlig hilsen

Vidar L. Haanes
styreleder

Alf Rasmussen
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR